

ZAUSTAVLJEN NEGATIVNI TREND ILI TEK KRATKOTRAJNI BLJESAK

Roditeljstvo i rađanje djece počiva na dobrovoljnoj, osobnoj odluci, ali ako se roditelji odluče na to, država, pa i nositelji lokalnih vlasti, trebaju im osigurati svu potrebnu infrastrukturu
JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

«
Lani su sklopljena 19.234 'bračna saveza', što je tek dvadesetak više nego godinu ranije. Istovremeno, razvrgnuto je 5149 brakova, ili čak 502 više nego 2024. godine

LANI JE ROĐENO 316 BEBA VIŠE NEGO PREKLANI

➔ Uz to, ublažen je i negativan prirodni prirast. Lani je, naime, pao broj umrlih osoba u odnosu na 2024. godinu. DZS je krajem siječnja objavio privremene podatke o prirodnom kretanju stanovništva u 2025. godini, dok će one službene i konačne objaviti u srpnju...

Šetnja rivirom IVO RAVLIĆ/CROPIX

Je li negativan demografski trend u nas napokon usporio ili možemo govoriti tek o kratkotrajnom bljesku koji treba uzeti s oprezom? Nema jednostavnog odgovora na to pitanje, jer u crnoj depopulacijskoj situaciju s kojom se borimo desetljećima teško je na osnovi jedne godine donositi zaključke.

MARIJANA CVRTLICA

Ipak, i uz takav oprez, ne treba dvojiti da će konačna statistika potvrditi ono što sugeriraju najnoviji privremeni podaci Državnog zavoda za statistiku – a to je da je, nakon više godina, u Hrvatskoj 2025. godine rođeno više djece nego 2024. i da je negativan prirodni prirast (razlika između broja živorođenih i umrlih) donekle ublažen u odnosu na prethodne godine.

DZS je, naime, krajem siječnja objavio privremene podatke o prirodnom kretanju stanovništva u 2025. godini, dok će one službene i konačne, podsjetimo, objaviti sredinom godine, odnosno u srpnju. Privremeni podaci pokazuju da je u prošloj godini živorođeno 32.385 djece, što je više nego godinu ranije. Odnosno, ako se usporede ti privremeni podaci s privremenim podacima za 2024. godinu, dolazimo do brojke od čak 527 živorođenih više u 2025. godini u odnosu na godinu ranije.

Prirodni prirast

Čak i ako privremenu brojku od 32.385 živorođenih u 2025. godini kompariram sa službenim brojem živorođenih u 2024. godini (32.069) statistika ide u prilog porastu broja djece prošle godine u odnosu na 2024. godinu i to najmanje za 316 beba. Dakle, za očekivati je da će i konačne brojke pokazati kako je u nas 2025. godine rođeno između tristo i petsto djece više nego u prethodnoj godini.

Uz to, ublažen je i negativan prirodni prirast. Lani je, naime, pao broj umrlih osoba u odnosu na 2024. godinu – privremeni podaci pokazuju da je 2025. godine broj umrlih iznosio 50.726, što je u odnosu na privremene podatke o umrlima u 2024. za 392 manje. Tu, pak, dolazimo do rak-rane domaće demografije – a to je da broj umrlih i dalje enormno premašuje broj živorođenih, lanjske godine to je bilo, usporedimo li privremene podatke za obje godine, 18.341 umrlih više nego živorođenih.

Donekle utješno može biti to što je lani negativan prirodni prirast ipak blago zaustavljen i nešto je manji nego 2024. godine kada je iznosio -19.260 prema privremenim i -19.011 prema konačnim, službenim podacima (toliko je bilo više umrlih nego živorođenih). Među privremenim podacima DZS navodi i one o sklopljenim i razvedenim brakovima, a situacija je u ovoj privremenoj statistici oko toga prilično zanimljiva. Tako su 2025. godine sklopljena 19.234 'bračna saveza', što je tek dvadesetak više nego godinu ranije. Istovremeno, razvrgnuto je 5149 brakova, ili čak 502 više nego 2024. godine.

Euforiji nema mjesta

Hoće li se konačna statistika ostati u tim, barem približnim gabaritima, tek ćemo vidjeti – s tim da treba podsjetiti kako se, napominju iz DZS-a, objavljeni podaci o živorođenoj djeci, umrlih osobama i sklopljenim brakovima odnose na mjesec upisa u državne matice, a ne na mjesec događaja, a podaci o razvedenim brakovima odnose se na mjesec za koji su općinski sudovi dostavili podatke o pravomoćnim presudama. Iako će demografiji redovito upozoravati da jedna godina u dugoročnim projekcijama nije dovoljna za euforiju, ipak donekle ohrabruje podatke da je 2025. godine barem zaustav-

Ijen pad broja živorođene djece. To navodi i demograf dr. sc. **Dražen Živić** sa zagrebačkog Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" i posebni savjetnik ministra demografije i useljeništa:

- Očekujemo da će se privremeni podaci ponešto izmijeniti nakon što se u konačnoj obradi izbrisu dvostruki upisi, odnosno podaci o živorođenoj djeci pribroje naselju u kojemu majka ima prebivalište. U privremenoj statistici može se dogoditi da se rođenje djeteta upiše u naselju u kojemu je majka rodila, iako u njemu ne živi, kao i u mjestu prebivališta.

Kada se ti popisi pročiste, moguće je da će podaci biti nešto drukčiji, ali nesumnjivo je da će oni potvrditi kako je u 2025. godini došlo do porasta broja živorođene djece u odnosu na 2024. godinu – ne dvoji demograf Živić.

- Ohrabruje svakako činjenica da je zaustavljen pad broj živorođene djece, i kao što to kaže ministar **Ivan Šipić**, bolje jedno dijete više nego jedno dijete manje. Naravno, dugoročne zaključke nezahvalno je donositi jer se i prije znalo događati da smo imali skok broja živorođene djece na godišnjoj razini a onda bi iza toga opet uslijedio pad. Sada se dogodilo da iza razdoblja korone napokon imamo povećanje broja živorođenih koje je, istina, teško nazvati pozitivnim trendom jer za to ipak trebaju godine – objašnjava demograf Živić.

Iako su od ožujka prošle godine na snagu stupile brojne poticajne mjere iz izmijenjenog Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama, primjerice značajno je uvećana novčana potpora za roditeljski dopust, udvostručeno je trajanje oćinskog dopusta kao i jednokratna novčana potpora za novorođeno dijete koju mogu ostvariti sve skupine korisnika, dr. sc. Dražen Živić vrlo je realan kada govori o učinku tih dobrih mjera na ukupna demografska kretanja u kratkom roku.

Kratak je rok

- Djeca rođena u 2025. godini, osobito u prvoj polovici godine, začeta su i prije nego su se nove poticajne mjere počele primjenjivati i sigurno da nisu one isključivo utjecale na odluku o roditeljstvu. Međutim,

Iako će demografi redovito upozoravati da jedna godina u dugoročnim projekcijama nije dovoljna za euforiju, ipak donekle ohrabruje podatak da je 2025. godine barem zaustavljen pad broja živorođene djece

od jeseni 2024. i još ranije, od osnutka novog Ministarstva demografije i useljeništa, i u Vladi i u Ministarstvu puno iskrenije i intenzivnije govori se o važnosti demografije i donošenju poticajnih mjera. U tom smislu vjerojatno su i planovi koji su se najavljivali mogli utjecati na odluke pojedinih roditelja – ističe dr. sc. Živić. Kako kaže, već jedna kvalitetnija najava pridonijela je da dođe do pomaka, dodaje on, a svi bismo bili sretni da je ovo barem početak jednog pozitivnog trenda.

- Teško možemo očekivati da ćemo u nekom kratkom roku potpuno preokrenuti negativne trendove koji su prisutni godinama, osobito zbog toga što teško možemo utjecati na mortalitet. Svjesni smo da smo u dubokom minusu i dalje, ali da nismo ništa poduzeli on bi vjerojatno bio i veći – naglašava demograf.

- Sve ovisi o ljudima, ali ako bude pozitivnih reakcija na ove mjere, možemo ući u lagani trend usporavanja ili zaustavljanja silazne putanje u broju živorođene djece. Demografi stvari gledaju dugoročno, blagi plus danas može za dvadeset godina rezultirati puno boljim trendovima a to je veoma važno. Kada bismo svake godine imali dvjesto, tristo živorođene djece više, to bi mnogo značilo – naglašava demograf Dražen Živić.

Osobna odluka

Kako kaže, roditeljstvo i rađanje djece počiva na dobrovoljnoj, osobnoj odluci, ali ako se roditelji odluče na to, država, pa i nositelji lokalnih vlasti, trebaju im osigurati svu potrebnu infrastrukturu.

- I dosad je bilo raznih poticajnih populacijskih mjera, ali sada, rekao bih, imamo jednu novost, a to je da je osnovni moto pod kojim funkcionira Ministarstvo demografije i useljeništa "poboljšanje kvalitete življenja". Dakle, više ne govorimo samo o populacijskoj nego kompletnoj demografskoj politici koja uključuje i obiteljsku i ekonomsku i socijalnu i zdravstvenu i stambenu i regionalnu dimenziju, dakle sve elemente koji će omogućiti kvalitetniji život stanovnika i obitelji u nekom naselju, regiji i Hrvatskoj kao cjelini. Sigurnost posla, osigurani stambeni uvjeti, prometna povezanost, institucionalna i zdravstvena skrb, sve su to ključne pretpostavke da u nekoj sredini dođe do kvalitetnijih pomaka kada su u pitanju demografski trendovi – poručuje demograf Dražen Živić. ●

Demograf
Dražen
Živić
ANTE
ČIZMIĆ/
CROPIX